

Sygn. akt III AUa 705/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SO del. do SA Ewa Szafraniuk
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2017 r. w Lublinie

sprawy D. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji D. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 14 kwietnia 2016 r. sygn. akt IV U 267/15

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzając go decyzję i ustala D. S. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od(...)do (...);

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz D. S. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. oddala wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Ewa Szafraniuk Małgorzata Pasek Elżbieta Czaja

Sygn. akt III AUa 705/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 stycznia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. działając na podstawie art. 57 i art. 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił D.

S. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Organ rentowy podał, że D. S. posiada staż ubezpieczeniowy w łącznym wymiarze 7 lat, 2 miesięcy i 29 dni, w tym okresy składkowe w wymiarze 6 lat, 1 miesiąca i 22 dni. W 10-leciu przed złożeniem przez ubezpieczonego wniosku o rentę, tj. od 15 października 2004 r. do 14 października 2014 r. ubezpieczony legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 3 lat, 2 miesięcy i 24 dni, i okresem nieskładkowym 1 roku i 23 dni. Łącznie okresy te stanowią 4 lata, 3 miesiące i 17 dni, a więc nie przekraczają wymaganych 5 lat.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł D. S., który podniósł, że ZUS błędnie ustalił datę początkową jego choroby.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podniósł, że ubezpieczony nie spełnia przesłanki posiadania 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych w dziesięcioleciu przed dniem zgłoszenia wniosku o świadczenie oraz, iż niezdolność do pracy ubezpieczonego powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia. ZUS wskazał również, iż w przypadku ubezpieczonego niemożliwym było ustalenie daty powstania niezdolności do pracy, dlatego też stosownie do treści art. 14 ust. 2, za datę powstania tej niezdolności przyjęta została data zgłoszenia wniosku o rentę.

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2016 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił odwołanie oraz przyznał z sum Skarbu Państwa na rzecz adwokata A. B. kwotę 73, 80 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej na rzecz D. S. z urzędu.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

W dniu 15 października 2014 r. D. S., ur. (...), złożył do ZUS Oddział w S. wniosek ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Lekarza Orzecznika ZUS ustalił, iż D. S. nie jest niezdolny do pracy. Na skutek złożonego sprzeciwu ubezpieczony został przebadany przez Komisję Lekarską ZUS, która w orzeczeniu z dnia 21 stycznia 2015 r. stwierdziła, iż jest on częściowo niezdolny do pracy do 31 stycznia 2016 r. Jednocześnie organ ten stwierdził, iż nie można ustalić daty powstania całkowitej niezdolności do pracy.

Na podstawie zgromadzonych dokumentów ZUS ustalił, iż D. S. posiada staż ubezpieczeniowy w łącznym wymiarze 7 lat, 2 miesięcy i 29 dni, w tym okresy składkowe w wymiarze 6 lat, 1 miesiąca i 22 dni. W 10-leciu przed złożeniem przez ubezpieczonego wniosku o rentę, tj. od 15 października 2004 r. do 14 października 2014 r. ubezpieczony legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 3 lat, 2 miesięcy i 24 dni, zaś okresem nieskładkowym 1 roku i 23 dni, co łącznie stanowi 4 lata, 3 miesiące i 17 dni. Powyższe stało się podstawą do wydania zaskarżonej decyzji z dnia 28 stycznia 2015 r., w której organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych: psychiatry oraz okulisty. Biegli ci rozpoznali u ubezpieczonego niedowidzenie oka lewego, niezborność nadwzroczną oka lewego, zaburzenia psychotyczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem różnych substancji psychoaktywnych (w tym amfetaminy i marihuany) oraz zaburzenia osobowości. Biegli uznali, iż ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy na okres 2 lat i stwierdzili, iż nie da się ustalić daty powstania tej niezdolności. Jako przyczynę powyższej niezdolności do pracy biegli podali występujące u ubezpieczonego schorzenia psychiatryczne, tj. zaburzenia psychotyczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem różnych substancji psychoaktywnych. Pierwszą kurację szpitalną ubezpieczony przebył w 2004 r. Ubezpieczony nie prowadził regularnego leczenia ambulatoryjnego, dlatego też nie ma możliwości ustalenia początku tej niezdolności do pracy.

W opinii uzupełniającej biegły psychiatra przyjął jako datę powstania całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonego początek jego pierwszej hospitalizacji w Oddziale(...)SPZOZ w Ł., tj. 17 marca 2004 r. Rozpoznano wtedy u ubezpieczonego ostre, wielopostaciowe zaburzenia psychotyczne z objawami schizofrenii. Diagnozowane przed tą datą u ubezpieczonego zaburzenia osobowości (...)oraz używanie amfetaminy jak również alkoholu, mimo ujawnianych zaburzeń zachowania i nastroju spowodowanych stosowaniem substancji psychoaktywnych oraz potrzeby leczenia ambulatoryjnego nie sprowadzały niezdolności do pracy z przyczyn psychiatrycznych.

Sąd uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1440) niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Artykuł 57 ust. 1 powyższej ustawy stanowi, iż renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1) jest niezdolny do pracy;

2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;

3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. W ustępie drugim przywołanego przepisu wskazano, iż przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpiezonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Jak wyrażono w art. 58 ust. 1 pkt 2 przywołanej ustawy, warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 2 lata, jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat.

Kluczowym dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy było stwierdzenie daty powstania u ubezpiezonego niezdolności do pracy jak również ustalenie, czy legitymuje się on wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym.

Z opinii biegłych psychiatry oraz okulisty wynika, iż ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy od 17 marca 2004 r.

Sąd Okręgowy uznał, iż sporządzona w sprawie opinia stanowi wiarygodną i miarodajną ocenę aktualnego stanu zdrowia ubezpiezonego. Ubezpieczony stał się niezdolny do pracy w wieku powyżej 20 lat. Aby uzyskać rentę z tytułu niezdolności do pracy, ubezpieczony powinien był wykazać okres ubezpieczenia wynoszący co najmniej 2 lata. Ubezpieczony powinien również wykazać, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, iż niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

O ile z danych zgromadzonych przez ZUS (karta przebiegu zatrudnienia k. 28 a. r.) wynika, iż ubezpieczony spełniłby przesłankę posiadania okresów składkowych lub nieskładkowych w wymiarze co najmniej 2 lat, o tyle D. S. nie spełnia drugiego z przywołanych warunków. Jak wynika bowiem z opinii biegłych, całkowita niezdolność do pracy ubezpiezonego powstała w dniu 17 marca 2004 r. Z dokumentów zgromadzonych przed organem rentowym nie wynika, by na ten dzień ubezpieczony został objęty jednym z okresów składkowych lub nieskładkowych o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jak wynika z dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS (zaświadczenie o zatrudnieniu k. 9 a. r.) ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu na podstawie umowy zlecenie zawartej z (...) Sp. z o. o. w G. do dnia 28 marca 2002 r. Stwierdzić należy iż czas występujący pomiędzy wskazanymi datami, tj. 28 marca 2002 r. a 17 marca 2004 r. wynosi ponad 23 miesiące i przekracza 18-miesięczny termin, o którym mowa w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dlatego też stwierdzić należy, iż ubezpieczony nie spełnia warunku do przyznania prawa do renty, który został określony w przywołanym przepisie. Jednocześnie, jak ustalił ZUS, ubezpieczony posiada okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 7 lat, 2 miesięcy i 29 dni. W związku z tym nie spełnia wyrażonej w art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wymogu udowodnienia okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 25 lat dla mężczyzny, dzięki czemu wobec niego nie byłby stosowany art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Tym samym ubezpieczony nie spełnił wszystkich, wyrażonych w art. 57 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, warunków do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Stąd też, mimo istnienia u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy, nie może on uzyskać dochodzonego prawa.

Stawka wynagrodzenia pełnomocnika ubezpieczonego za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną z urzędu została określona na podstawie § 12 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 poz. 461) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2015 poz. 1079). Z uwagi, iż sprawa została wszczęta przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. (tj. przed dniem 1 sierpnia 2015 r.) do określenia wysokości kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu zastosowano przepisy dotychczasowe. Stawka ta została powiększona o należny podatek VAT.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

Od tego wyroku apelację złożył wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości.

Wyrokowi zarzucał błędne ustalenia faktyczne w tym przyjęcie nieprawidłowej daty powstania niezdolności do pracy, tj. – daty przyjęcia do szpitala (...) w Ł. - 17 marca 2004 roku. Skarżący podnosił, że jego choroba rozpoczęła się wcześniej, zdaniem skarżącego jako datę powstania niezdolności do pracy należy przyjąć ukończenie szkoły zawodowej, bowiem już wtedy istniały u niego oznaki choroby psychicznej, co umożliwi w świetle obowiązujących przepisów przyznanie prawa do renty. Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku, ustalenie niezdolności do pracy i przyznanie mu prawa do renty.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe przez dopuszczenie dowodu z dokumentacji lekarskiej D. S. z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) (k. 79 – 86) oraz opinii biegłych sądowych : psychologa klinicznego B. B. oraz psychiatry E. L.. Biegli po zapoznaniu się z całością dokumentacji medycznej oraz zbadaniu wnioskodawcy stwierdzili u niego schizofrenię(...), zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych, uznali badanego za całkowicie niezdolnego do pracy – okresowo do(...), uznając za prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością, że co najmniej częściowa niezdolność do pracy powstała przed 28.09.2003 roku.

W uzasadnieniu opinii podnieśli, że wnioskodawca, nie ukończył szkoły- technikum , podejmował krótkie zatrudnienia, a w dniu 20.02.2002 roku Powiatowa Komisja Lekarska w G. uznała D. S. za niezdolnego do służby wojskowej , zaliczyła go do kategorii zdrowia(...) między innymi z powodu nerwicy wegetatywnej ze skłonnością do nadeśnięcia. Biegli zaznaczyli, że wnioskodawca przebywał w oddziale (...) w Ł. od 17 marca do 1 kwietnia 2004 roku z rozpoznaniem - ostre wielopostaciowe zaburzenia psychotyczne z objawami schizofrenii. Jak wynika z karty informacyjnej wiodącymi wówczas objawami trwającymi od około roku były objawy depresyjne i okresowa agresja. Z dokumentacji wynika również, że już w styczniu 2004 roku matka wnioskodawcy zgłaszała się do PZP z prośbą o radę. Biegli przy ocenie daty powstania częściowej niezdolności do pracy wzięli pod uwagę porzucenie szkoły pomimo braku wcześniejszych trudności w nauce i zaburzeń zachowania, orzeczenie Wojskowej Komisji lekarskiej z 2002 roku, niemożność utrzymania się w pracy zawodowej, niemożność podjęcia pracy zgodnie z wykształceniem, a przede wszystkim epikryzę zawartą w karcie informacyjnej z pierwszej hospitalizacji, z której wynika, że objawy chorobowe wnioskodawcy trwają od około roku, a od kilku miesięcy nastąpiło nasilenie objawów.

Do tej opinii pełnomocnik organu rentowego zgłosił zastrzeżenia przedstawiając stanowisko przewodniczącej komisji lekarskich ZUS. Z pisma wynika, że nie jest kwestionowana opinia w zakresie stopnia obecnie stwierdzonej

niezdolności do pracy i czasu jej trwania do(...), jednakże w opinii nie wskazano daty powstania całkowitej niezdolności do pracy, jak również nie zawarto wyjaśnienia dla wskazanej daty powstania częściowej niezdolności do pracy – przed 28.09.2003 roku.

W uzupełniającej ustnej opinii złożonej przed Sądem Apelacyjnym (2 – 9 minuta nagrania) biegła psychiatra E. L. podtrzymała swoją opinię wskazując, że jako datę powstania całkowitej niezdolności należy przyjąć datę rozpoczęcia pierwszej hospitalizacji, tj. 17 marca 2004 roku, niezdolność całkowita istniała też w dacie złożenia wniosku. Zdaniem biegłej całkowita niezdolności do pracy wnioskodawcy, która powstała 17 marca 2004 roku poprzedzona była częściową niezdolnością od około roku. Świadczy o tym przede wszystkim zapis w karcie informacyjnej z pierwszej hospitalizacji, gdzie podano, że opisywane objawy chorobowe trwają od około roku. Biegła uzasadniając swoje stanowisko, co do przyjętej daty powstania częściowej niezdolności do pracy – przed dniem 28 września 2003 roku powołała się również na załamanie linii życiowej skarżącego po zakończeniu szkoły, orzeczenie Komisji Lekarskiej z 2002 roku uznającej D. S. za niezdolnego do służby wojskowej.

W świetle zasad logiki, doświadczenia życiowego, a także obowiązujących przepisów prawa, Sąd Apelacyjny podzielił w całości opinię biegłych specjalistów psychologa klinicznego B. B. oraz psychiatry E. L..

Biegli wskazali w opinii, konkretne i merytoryczne argumenty na poparcie wywiedzionych wniosków, które wyprowadzili po przeprowadzeniu badania jak i wnikliwej analizie zebranej dokumentacji medycznej. Obiektywny walor tej opinii wynika przede wszystkim z analizy stanu zdrowia poczynionego przez biegłych sądowych posiadających odpowiednie i wysokie kwalifikacje umożliwiające dokonanie właściwej oceny zdrowia wnioskodawcy, a co więcej, z zachowaniem kryteriów orzekania o niezdolności do pracy, które to pojęcia określone zostały w obowiązujących przepisach prawa.

Zaznaczyć też należy, że biegli wydający opinię w postępowaniu apelacyjnym dysponowali dodatkowym materiałem dowodowym (dokumentacją medyczną - wynikami badań), nadto w wydaniu opinii uczestniczył biegły psycholog kliniczny. Niewątpliwie więc biegli mieli pełny obraz do oceny spornej okoliczności dotyczącej daty powstania niezdolności do pracy.

D. S., urodził się (...), 20 lat ukończył więc (...).

Jak wynika z dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS (zaświadczenie o zatrudnieniu k. 9 a. r.) ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu na podstawie umowy zlecenia zawartej z (...) Sp. z o. o. w G. do dnia 28 marca 2002 r. Wcześniej był uczniem praktycznej nauki zawodu - sprzedawcą od 1.09.1998 r. do 30.06.2001 r., natomiast w okresie od 14.02.2002 r. do 27.02 2002 r., 1.03.2002 – 28. 03.2002 r. podejmował pracę w(...).

W świetle opinii biegłych jest on całkowicie niezdolny do pracy od 17 marca 2004 roku, niezdolność całkowita istniała też w dacie złożenia wniosku. Zdaniem biegłej całkowita niezdolności do pracy wnioskodawcy, która powstała 17 marca 2004 roku poprzedzona była częściową niezdolnością od około roku.

Oznacza to, że wnioskodawca stał się częściowo niezdolny do pracy przed ukończeniem 20 lat , oraz przed upływem 18-miesięcznego terminu, o którym mowa w art. 57 ust.1pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jak wynika z ustaleń organ rentowego D. S. posiada staż ubezpieczeniowy w łącznym wymiarze 7 lat, 2 miesięcy i 29 dni, w tym okresy składkowe w wymiarze 6 lat, 1 miesiąca i 22 dni.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie warunki niezdolności do pracy (pkt 1), posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego (pkt 2) oraz powstania niezdolności do pracy w okresach wymienionych w pkt 3 albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ich ustania. Stosownie do art. 58 ust. 1 pkt 1 tej ustawy warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony,

gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 roku życia.

W tym stanie rzeczy, wnioskodawca spełnia przesłanki do przyznania mu prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od miesiąca złożenia wniosku o rentę na okres wskazany w opinii biegłych.

Z tych względów i na mocy powołanych przepisów oraz art. 386 § 1 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji. Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie II wyroku uzasadnia przepis art.98 § 1 KPC. Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, wobec braku oświadczenia pełnomocnika w przedmiocie nie opłacenia tych kosztów. Podstawę przyznania wynagrodzenia na rzecz adwokata za nieopłaconą pomoc prawną z urzędu stanowi jego wniosek, który powinien przy tym zawierać oświadczenie, że opłaty nie zostały zapłacone w całości lub w części.